

Список використаних джерел:

1. Дяків О. В., Шушпанов Д. Г., Прохоровська С. В., Островерхов В. М., Коцур А. С., Хлипівка О. М. Цифрова трансформація управління персоналом: виклики та можливості. Економічний аналіз. 2024. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/6207>.
2. Гринько Т.В., Скрипченко М. Проблеми впровадження стратегічного менеджменту на вітчизняних підприємствах. Облік, економіка, менеджмент: наукові нотатки: Міжнародний збірник наукових праць. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2016. Випуск 1 (9). Ч. 1. С. 206-210.
3. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З., Алещенко В.І. Стратегічне управління як елемент організаційно-економічного механізму забезпечення економічної стійкості підприємства. Економіка та держава. 2021. № 12. С. 30-34.

Богатир О. Д.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ ЕКО-БІЗНЕСУ:
ДОСВІД ВЕРТИКАЛЬНОГО ФЕРМЕРСТВА ЯПОНІЇ
ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ**

У сучасних умовах глобальних екологічних викликів, стрімкого зростання населення та урбанізації особливої актуальності набуває проблема забезпечення продовольчої безпеки. У зв'язку з цим формується концепція еко-бізнесу, яка передбачає поєднання економічної ефективності з принципами сталого розвитку та раціонального природокористування [2].

Одним із найбільш перспективних напрямів еко-бізнесу є вертикальне фермерство – інноваційна модель аграрного виробництва, що базується на вирощуванні рослин у багаторівневих конструкціях у контрольованому середовищі [1]. Такий підхід дозволяє значно скоротити використання земельних ресурсів, оптимізувати споживання води та мінімізувати вплив кліматичних факторів.

Особливий інтерес викликає досвід Японії, яка є одним із світових лідерів у впровадженні технологій вертикального фермерства. Це пояснюється обмеженістю земельних ресурсів, високою щільністю населення та значним рівнем технологічного розвитку країни [3]. Додатковим стимулом для розвитку закритих аграрних систем стала екологічна ситуація після аварії на АЕС «Фукусіма», що підвищило попит на безпечні та контрольовані методи вирощування продукції [3].

Японські вертикальні ферми функціонують на основі сучасних цифрових технологій. Вони використовують автоматизовані системи поливу та живлення рослин, LED-освітлення, а також сенсори для контролю температури, вологості та рівня вуглекислого газу [1]. Завдяки цьому створюється оптимальне середовище для росту рослин, що забезпечує стабільну врожайність і високу якість продукції. Крім того, важливою особливістю є розміщення таких ферм у межах міського середовища. В Японії вертикальні ферми часто створюються у переобладнаних промислових будівлях або складських приміщеннях, що дозволяє скоротити логістичні витрати та забезпечити швидке постачання продукції споживачам [1]. Це сприяє формуванню локалізованих продовольчих систем.

Для України впровадження подібних моделей є перспективним напрямом розвитку. В умовах економічних викликів та необхідності модернізації аграрного сектору вертикальне фермерство може стати ефективним інструментом забезпечення населення якісною продукцією, особливо у великих містах [5].

Водночас адаптація японського досвіду потребує врахування низки факторів. Насамперед це інвестиційні можливості, рівень розвитку технологій та доступність енергетичних ресурсів. Висока енергоємність вертикальних ферм може стати обмеженням, тому важливим є використання відновлюваних джерел енергії [3].

Також значну роль відіграє кадрове забезпечення. Розвиток вертикального фермерства потребує фахівців із знаннями в галузі агротехнологій, автоматизації та цифрових систем управління [4]. Це вимагає вдосконалення освітніх програм та розвитку інноваційного мислення.

Отже, вертикальне фермерство є сучасною інноваційною моделлю екобізнесу, яка демонструє високу ефективність у Японії. Її впровадження в Україні може сприяти розвитку сталого сільського господарства, підвищенню продовольчої безпеки та формуванню екологічно орієнтованої економіки.

Список використаних джерел:

1. Kheir Al-Kodmany, Mir M. Ali, Peng Du. The Routledge Handbook on Greening High-Density Cities, 2024. URL: <https://www.routledge.com/The-Routledge-Handbook-on-Greening-High-Density-Cities-Climate-Society-and-Health/Du-Al-Kodmany-Ali/p/book/9781032331430>.

2. FAO. The future of food and agriculture – Trends and challenges, 2017. URL: <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/2e90c833-8e84-46f2-a675-ea2d7afa4e24/content>.
3. Despommier DR. Dickson The Vertical Farm: Feeding the World in the 21st Century. URL: https://books.google.com.ua/books/about/The_Vertical_Farm.html?id=0DxTK0jW35sC&redir_esc=y/
4. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua>.
5. Державна служба статистики України. URL: <https://data.gov.ua/organization/derzhavna-sluzhba-statystyky-ukrayiny>.

Бухтіярова В. О., канд. екон. наук Скрипник Н. Є.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

РОЛЬ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ У ПЕРЕХОДІ ДО КЛІЄНТООРІЄНТОВАНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ

У сучасному бізнес-середовищі, яке характеризується високою динамічністю, цифровізацією процесів і зростанням конкуренції, компанії дедалі частіше усвідомлюють, що традиційні підходи до управління, які зосереджувалися переважно на внутрішній ефективності та контролі витрат, уже не забезпечують стійкої переваги. Споживач, маючи широкий вибір і швидкий доступ до інформації, очікує не просто якісного продукту, а комплексного позитивного досвіду взаємодії з брендом. Саме тому перехід до клієнтоорієнтованої моделі управління стає стратегічною необхідністю, а корпоративна культура стала ключовим чинником, що визначає успішність цього переходу.

Корпоративна культура охоплює систему спільних цінностей, норм, переконань і моделей поведінки, які поділяють працівники організації, формує внутрішній клімат компанії та визначає, як співробітники взаємодіють між собою й із клієнтами. Відомий дослідник організаційної культури Едгар Шейн розглядав культуру як багаторівневу систему, що складається з видимих проявів, проголошених цінностей і базових припущень. Саме останній рівень, глибинні переконання, є визначальним, оскільки він впливає на прийняття рішень у повсякденній діяльності. Якщо на цьому рівні закладено орієнтацію на клієнта, то всі інші елементи системи автоматично підлаштовуються під цю філософію.